

УДК 658.016

Семак Б. Б.,

bbsemak@ukr.net, ORCID ID: 0000-0003-2198-3790, Researcher ID: E-7511-2019,

д. е. н., проф., проректор з наукової роботи, професор кафедри маркетингу, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів

Керод Т. Р.,

neziktr@gmail.com, ORCID ID: 0009-0007-0231-7852,

здобувач, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів

ІНТЕГРОВАНИЙ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КЛІМАТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОЛІТИКИ НАРОЩЕННЯ ПОТЕНЦІАЛУ РОЗШИРЕННЯ МАСШТАБІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ГЛОБАЛЬНОМУ РИНКУ

Анотація. В умовах постійних глобалізаційних змін та необхідності адаптації вагоме значення має здатність національної економіки оперативно реагувати на зовнішні виклики та шоки, зокрема завдяки сформованому інтегрованому інвестиційному клімату. У статті обґрунтовано важливість сформованості сприятливого інтегрованого інвестиційного клімату як джерела ресурсного забезпечення економічного зростання та нарощування потенціалу розширення масштабів економічної діяльності на глобальному ринку. Показано, що інтегрований інвестиційний клімат виступає не лише як фактор залучення фінансових ресурсів, а й як комплексний інструмент, що визначає ефективність використання інвестицій, стимулює технологічні інновації, підвищує конкурентоспроможність національної економіки і сприяє інтеграції країни у світову економічну систему. Систематизовано ключові передумови формування інтегрованого інвестиційного клімату, його основні складові та функціональні впливи на економіку. Визначено, що стабільність інституцій, ефективне державне управління, прозорі регуляторні механізми та політична безпека створюють фундамент для довіри інвесторів і передбачуваності інвестиційної політики. Обґрунтовано, що макроекономічна стабільність, розвинена інфраструктура, конкурентоспроможний ринок праці і фінансова система забезпечують сприятливі умови для здійснення інвестиційної діяльності. Наголошено, що інтеграція у світову економіку та підтримка інвестиційного потенціалу сприяють підвищенню глобальної конкурентоспроможності країни, розширенню доступу до міжнародних ринків та залученню іноземних капіталів. Науково доведено, що сприятливе регуляторне та правове середовище за умови прозорого законодавства й незалежного судочинства знижує транзакційні витрати та стимулює розвиток малого і середнього бізнесу.

Ключові слова: інтегрований інвестиційний клімат, інвестиційний потенціал, економічна діяльність, глобальний ринок, інвестиційна політика, інвестиційна діяльність, інвестиції.

Semak B. B.,

bbsemak@ukr.net, ORCID ID: 0000-0003-2198-3790, Researcher ID: E-7511-2019,

Doctor of Economics, Professor, Vice-Rector for Research, Professor of the Department of Marketing, Lviv University of Trade and Economics, Lviv

Kerod T. R.,

neziktr@gmail.com, ORCID ID: 0009-0007-0231-7852,

Postgraduate, Lviv University of Trade and Economics, Lviv

INTEGRATED INVESTMENT CLIMATE AS A POLICY TOOL FOR INCREASING THE POTENTIAL FOR EXPANDING THE SCALE OF ECONOMIC ACTIVITY ON THE GLOBAL MARKET

Abstract. In the context of constant globalization changes and the need for adaptation, the ability of the national economy to respond promptly to external challenges and shocks is of great importance, in particular due to the established integrated investment climate. The article substantiates the importance of the formation of a favorable investment climate as a source of resource support for economic growth and increasing the potential for expanding the scale of economic activity in the global market. It is shown that the investment climate acts not only as a factor in

attracting financial resources, but also as a complex tool that determines the efficiency of investment use, stimulates technological innovations, increases the competitiveness of the national economy and promotes integration into the world economic system. It is emphasized that the fundamental theoretical principles and a clear definition of key concepts of investment activity are a necessary basis for the formation of a strategic investment policy and the further development of scientific research in this area. The key prerequisites for the formation of the investment climate, its main components and functional impacts on the economy are systematized. Thanks to the formation of the investment climate, the prerequisites are created for the effective integration of the national economy into global production and financial chains, the attraction of foreign direct investment, technologies and know-how, and ensuring access to new sales markets. It is determined that the stability of institutions, effective public administration, transparent regulatory mechanisms and political security create the foundation for investor confidence and predictability of investment policy. It is substantiated that macroeconomic stability, developed infrastructure, competitive labor market and financial system provide favorable conditions for investment activities. It is emphasized that integration into the world economy and support for investment potential contribute to increasing the country's global competitiveness, expanding access to international markets and attracting foreign capital. It has been scientifically proven that a favorable regulatory and legal environment, provided by transparent legislation and an independent judiciary, reduces transaction costs and stimulates the development of small and medium-sized businesses.

Keywords: integrated investment climate, investment potential, economic activity, global market, investment policy, investment activity, investments.

JEL Classification: D40, F01, F40

DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2025-82-10>

Постановка проблеми. Розширення масштабів економічної діяльності потребує значного та диверсифікованого ресурсного забезпечення. Отримання доступу до цих ресурсів є критичним чинником для підтримки економічного зростання, впровадження інновацій, підвищення конкурентоспроможності на глобальних ринках, а також формування стійких економічних моделей, здатних адаптуватися до динамічних змін світового середовища.

В умовах постійних глобалізаційних змін та необхідності адаптації вагоме значення має здатність національної економіки оперативно реагувати на зовнішні виклики та шоки, зокрема завдяки сформованому інтегрованому інвестиційному клімату. Так, завдяки сформованості інтегрованого інвестиційного клімату створюються передумови для ефективної інтеграції національної економіки у глобальні виробничі та фінансові ланцюги, залучення прямих іноземних інвестицій, технологій та ноу-хау, забезпечення доступу до нових ринків збуту.

Примітно, що інтегрований інвестиційний клімат країни виступає не лише індикатором її економічної привабливості, а й стратегічним інструментом державної політики, спрямованим на стимулювання розширення масштабів економічної діяльності. Важливо врахувати, що інвестиційний клімат формується під впливом низки взаємопов'язаних складових: від інституційної спроможності держави та політичної стабільності до розвитку інфраструктури, інноваційного потенціалу та активності у сфері міжнародної інтеграції. Кожна з цих складових має власний набір передумов і здійснює функціональний вплив, який акумулюється у здатність економіки адаптуватися до зовнішніх викликів, залучати ресурси та трансформувати інвестиції у зростання продуктивності й зайнятості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблематика формування сприятливого інвестиційного клімату як передумови активізації економічної діяльності залишається у центрі уваги багатьох науковців. Зокрема, Т. Васильців, Р. Лупак, В. Волошин [2, с. 32-51], Ю. Дайновський, Б. Семак, О. Вовчанська [5, с. 69-74], Б. Мізюк, В. Зайченко та ін. [10, с. 70-88] акцентують на важливості інституційного та інфраструктурного забезпечення інвестиційної привабливості регіонів, особливо прикордонних, що відкривають перспективи для інтеграції у міжнародні ринки. Схожі підходи до управління інвестиційною діяльністю на мікрорівні розглядаються у роботах, де автори пропонують практичні рекомендації щодо покращення інвестиційного забезпечення підприємств, а також авторами праць, що аналізують бізнес-процеси як складову ефективної інвестиційної діяльності.

Окрему увагу структурно-функціональним аспектам формування інвестиційного потенціалу приділяють Н. Возний, М. Левко, Р. Черниш [3, с. 151-159], О. Гриненко, Т. Пічугіна [4, с. 23-28], Р. Шинкаренко [9, с. 19-24] та ін., наголошуючи на необхідності поєднання інновацій і інвестицій для забезпечення сталого економічного розвитку, а також зростанні значення оцінювання інвестицій та ефективності їх реалізації, підкреслюючи важливість вибору правильних критеріїв і методів для прийняття обґрунтованих інвестиційних рішень.

Сучасні дослідження підтверджують, що формування сприятливого інвестиційного клімату є ключовою передумовою активізації економічної діяльності на регіональному та підприємницькому рівнях. Вчені наголошують на важливості комплексного підходу, який включає інституційне, інфраструктурне забезпечення, управління бізнес-процесами, поєднання інновацій та інвестицій для сталого розвитку. Відтак фундаментальні

теоретичні засади і чітке визначення ключових понять інвестиційної діяльності є необхідною основою для формування стратегічної інвестиційної політики та подальшого розвитку наукових досліджень у цій галузі. Про це йдеться у дослідженнях таких авторів, як В. Алієва-Барановська [1, с. 34-33], Е. Ковтун, І. Бондар, А. Гуменюк [6, с. 169-171], О. Красовська [7, с. 104-108], О. Кривешко, М. Замроз,

Г. Кундицька [8] та ін.

Попри значну кількість науково-методичних і дослідницько-прикладних робіт, акцентованих на вирішенні питань формування інвестиційного клімату, низка важливих аспектів залишається недостатньо висвітленою або потребує подальшого аналізу. Зокрема, визначення інвестиційного клімату як інструменту політики нарощування потенціалу розширення масштабів економічної діяльності на глобальному ринку потребує врахувати чинник відсутності комплексної структуризації складових інвестиційного клімату з огляду на їх взаємозв'язки, передумови формування та функціонального впливу.

Потрібно відзначити недостатній рівень дослідження функціонального призначення інвестиційного клімату не лише як інструменту залучення інвестицій, а й як важеля економічного масштабування, адаптації до глобальних викликів і формування експортно-орієнтованої моделі розвитку.

Також спостерігається невизначеність щодо ролі окремих чинників (інноваційного потенціалу, цифрової інфраструктури, інституційної спроможності, міжнародної інтеграції) у забезпеченні стійкого інвестиційного середовища в посткризових і трансформаційних умовах.

Постановка завдання. Метою статті є обґрунтування засад державної політики формування інтегрованого інвестиційного клімату як інструменту політики нарощування потенціалу для розширення масштабів економічної діяльності на глобальному ринку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Глобальний ринок являє собою високодинамічне та конкурентне середовище, в якому функціонування та стабільний розвиток національних економік значною мірою залежать від рівня сформованості, збалансованості та ефективності використання їхнього ресурсного потенціалу. У таких умовах пріоритетного значення набуває здатність економіки не лише акумулювати, а й раціонально перерозподіляти ресурси з метою забезпечення інвестиційної активності та довгострокового інвестиційного зростання.

У контексті зростаючої конкуренції на глобальному ринку особливого значення набуває розроблення ефективної державної політики, спрямованої на формування інтегрованого інвестиційного потенціалу розширення масштабів економічної діяльності. Така політика має ґрунтуватися на комплексному підході до стимулювання інвестиційної активності, що передбачає створення інституційно

стабільного та юридично захищеного середовища, в якому гарантується дотримання інвестиційних прав, прозорість процедур, передбачуваність інвестиційної політики та надійний захист капітальних вкладень.

Безперечно, системність та стратегічна узгодженість заходів державного впливу створюють необхідні передумови для формування інтегрованого інвестиційного клімату. Від якості інвестиційного клімату безпосередньо залежить здатність країни акумулювати внутрішні й зовнішні фінансові ресурси, що становлять основу для розширення масштабів економічної діяльності.

Як відомо, інтегрований інвестиційний клімат забезпечує зростання довіри з боку інвесторів, знижує ризики ведення бізнесу, сприяє довгостроковому плануванню капітальних вкладень і формує передбачуване, конкурентоспроможне середовище для реалізації підприємницьких ініціатив. Крім того, сформованість інвестиційного клімату є потужним каталізатором структурних перетворень, оскільки стимулює модернізацію та нарощування виробничих потужностей, впровадження передових інноваційних технологій та підвищення ефективності управління ресурсним забезпеченням.

У сучасних умовах глобалізації інтегрований інвестиційний клімат дедалі частіше розглядається як інтегральний показник ефективності державної економічної політики. Його покращення не лише зміцнює національну економіку, але й сприяє її активній інтеграції у світову економічну систему, залученню стратегічних партнерів, розвитку експортно орієнтованих галузей та формуванню нових конкурентних переваг.

З огляду на наведені аргументи інтегрований інвестиційний клімат слід розглядати як комплексну характеристику стану та розвитку національної економіки, що включає низку структурних складових, які мають бути взаємопов'язаними, збалансованими та цілеспрямовано підтримуваними в межах державної політики. До таких складових доречно віднести: (1) інституційну надійність та ефективне державне управління, (2) сприятливе регуляторне та правове середовище, (3) політичну прогнозованість та безпеку, (4) стабільність макроекономічного середовища, (5) розвинену ринкову інфраструктуру, (6) гнучкий і конкурентоспроможний ринок праці, (7) стійку та доступну фінансову систему, (8) потужний інноваційно-технологічний потенціал, (9) міжнародну інтеграцію та відкритість ринків (табл. 1).

Поряд із цим вагоме значення має чітке визначення передумов формування інвестиційного клімату та аналіз функціонального впливу цього явища як інструменту державної політики, спрямованої на нарощування потенціалу розширення масштабів економічної діяльності на глобальному ринку. Системне врахування цих передумов дозволяє сформувати сприятливе інвестиційне середовище, яке забезпечує приплив капіталу, сприяє структурним трансформаціям і зміцнює позиції країни в міжнародному економічному просторі.

Таблиця 1

Передумови формування, складові та результати формування інтегрованого інвестиційного клімату для нарощування потенціалу розширення масштабів економічної діяльності на глобальному ринку

<i>Передумови формування інвестиційного клімату</i>	Складові інвестиційного клімату	<i>Результати функціонального впливу інвестиційного клімату</i>
- стабільність та незалежність інститутів влади; - чіткий розподіл повноважень між гілками влади	Інституційна надійність та державне управління	- покращення довіри інвесторів; - забезпечення передбачуваності регуляторної політики; - взаємодія з владою
- прозорі механізми розробки та впровадження законодавства; - мінімізація надмірного адміністративного навантаження	Сприятливе регуляторне та правове середовище	- зменшення транзакційних витрат; - забезпечення захисту прав власності; - стимулювання розвитку МСБ
- відсутність збройних конфліктів; - політична конкуренція без насильства; - високий рівень довіри до влади	Політична прогнозованість та безпека	- підвищення інвестиційної безпеки; - стимулювання довгострокових вкладень; - зниження рівня премії за ризик
- низький рівень інфляції; - прогнозована монетарна та фінансова політика	Стабільність макроекономічного середовища	- зниження рівня фінансових ризиків; - сприяння покращення доходності інвестицій
- збільшення обсягів інвестицій у ринкову інфраструктуру; - розвинене комунікаційне середовище	Розвинена ринкова інфраструктура	- підвищення доступності ресурсів та ринків; - скорочення витрат на виробництво і логістику
- сучасна система освіти та профпідготовки; - наявність мобільного й адаптивного персоналу; - сприятлива міграційна політика	Гнучкий і конкурентоспроможний ринок праці	- забезпечення доступу до кваліфікованих кадрів; - сприяння інноваційності виробництва; - підвищення продуктивності праці
- розвинені ринки капіталу; - безперешкодний доступ до банківських та альтернативних фінансових послуг	Стійка та доступна фінансова система	- покращення фінансування проєктів; - стимулювання створення стартап-екосистеми
- збільшення обсягів інвестицій в R&D; - державна підтримка стартапів та венчурного капіталу	Потужний інноваційно-технологічний потенціал	- підвищення доданої вартості продукції; - сприяння розвитку високотехнологічних секторів
- укладені угоди про вільну торгівлю; - набуття членства в міжнародних економічних організаціях	Міжнародна інтеграція та відкритість ринків	- розширення доступу до міжнародних ринків; - підвищення довіри іноземних інвесторів

Так, до передумов формування інвестиційного клімату доречно віднести стабільність і незалежність інститутів влади, чіткий розподіл повноважень між гілками влади, наявність дієвих антикорупційних механізмів. Поряд із цим необхідно врахувати інституційну надійність та ефективне державне управління інвестиційними процесами, що створюють основу для прозорості, стабільності та передбачуваності інвестиційного середовища. Надійні інститути та дієве управління забезпечують дотримання прав інвесторів, належний захист капітальних вкладень, формують умови для сталого розвитку економіки, сприяючи залученню як внутрішніх, так і зовнішніх інвестиційних ресурсів. Завдяки ефективним процесам регулювання інвестиційної діяльності підвищується рівень довіри інвесторів, забезпечується стабільність і передбачуваність державної інвестиційної політики, зростає якість і результативність взаємодії бізнесу з органами влади.

Іншою складовою інвестиційного клімату є сприятливе регуляторне та правове середовище, яке формується на основі прозорих механізмів розробки та впровадження законодавства, мінімізації надмірного адміністративного навантаження та наявності незалежної судової системи. Таке середовище виконує важливу функціональну роль, зменшуючи транзакційні витрати, забезпечуючи захист прав власності та стимулюючи розвиток малого й середнього бізнесу. У підсумку прозорість регуляторних процесів і ефективність правосуддя є ключовими передумовами для створення комфортних умов інвестування й сприяють сталому економічному зростанню.

Примітно, що пріоритетною характеристикою інвестиційного клімату є політична прогнозованість та безпека, яка формується за умови відсутності збройних конфліктів, політичної конкуренції без застосування насильства та високого рівня довіри до влади. Така складова інвестиційного

клімату має значний функціональний вплив, що проявляється у підвищенні інвестиційної безпеки, стимулюванні довгострокових вкладень та зниженні рівня премії за ризик.

Також формування сприятливого інвестиційного клімату враховує стабільність макроекономічного середовища, яка базується на низькому рівні інфляції, прогнозованій монетарній та фінансовій політиці, контролі над бюджетним дефіцитом і державним боргом. Така стабільність сприяє зниженню фінансових ризиків, підвищенню доходності інвестицій та формуванню стабільних очікувань у бізнес-середовищі. Відповідно, підтримка макроекономічної рівноваги є важливою умовою для створення сприятливих інвестиційних умов і стимулювання економічного зростання.

Доречно відзначити, що ринкова інфраструктура, яка є важливою складовою інвестиційного клімату, формується за рахунок зростання інвестицій у галузевий комплекс країни, розвитку комунікаційних мереж та ефективної роботи митних і прикордонних служб. Наявність такої інфраструктури забезпечує більшу доступність інвестиційних ресурсів і ринків, дозволяє знизити виробничі та логістичні витрати, підтримує територіальну диверсифікацію бізнесу. Завдяки цьому розвинена ринкова інфраструктура стає ключовим фактором розширення масштабів економічної діяльності та зміцнення конкурентних позицій на глобальному рівні.

Складовою інвестиційного клімату є гнучкий і конкурентоспроможний ринок праці, який формується на базі сучасної системи освіти та професійної підготовки, наявності мобільного й адаптивного персоналу, сприятливої міграційної політики. Такий ринок праці забезпечує підприємствам доступ до кваліфікованих кадрів, сприяє впровадженню інновацій у виробництво та підвищенню продуктивності праці. В результаті гнучкість і конкурентоспроможність ринку праці стають важливими чинниками підвищення ефективності бізнесу та розширення його інвестиційного потенціалу на глобальному рівні.

Іншою ключовою складовою інвестиційного клімату є стійка та доступна фінансова система, яка формується завдяки розвитку ринків капіталу, безперешкодному доступу до банківських і альтернативних фінансових послуг, надійному регулюванню фінансового сектору. Така система сприяє покращенню фінансування проєктів, стимулює розвиток стартап-екосистеми та підтримує платоспроможність підприємств. У результаті стабільність і доступність фінансових ресурсів виступають важливими чинниками активізації інвестиційної діяльності та фінансово-інвестиційного розвитку економіки.

Поряд із трансформаціями у фінансовій системі формування інвестиційного клімату значною мірою залежить від інноваційно-технологічного розвитку національної економіки. Складовою цього аспекту є потужний інноваційно-технологічний потенціал, що базується на зростанні обсягів інвестицій у науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи

(R&D), державній підтримці стартапів і венчурного капіталу, наявності сформованої системи трансферу технологій між науковою сферою та бізнесом. Такий інвестиційний потенціал сприяє підвищенню доданої вартості продукції, розвитку високотехнологічних секторів економіки та зростанню глобальної конкурентоспроможності країни.

Доречно підкреслити важливу роль міжнародної інтеграції та відкритості внутрішнього ринку у формуванні інвестиційного клімату та реалізації завдань нарощування потенціалу національного господарства для розширення масштабів економічної діяльності на глобальному рівні. Така складова інвестиційного клімату характеризується укладенням угод про вільну торгівлю, набуттям членства в міжнародних економічних організаціях та розвитком зовнішньоекономічної дипломатії. Завдяки цьому забезпечується розширення доступу до міжнародних інвестиційних ринків, підвищується довіра іноземних інвесторів і відбувається активне залучення транснаціональних корпорацій у інвестиційне середовище країни.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі. Інтегрований інвестиційний клімат є комплексним інструментом політики, що формується під впливом низки взаємопов'язаних передумов і безпосередньо впливає на здатність країни розширювати масштаби економічної діяльності на глобальному ринку. Так, інституційна надійність та ефективне державне управління, які ґрунтуються на стабільності влади та антикорупційних механізмах, підвищують довіру інвесторів і забезпечують передбачуваність регуляторних дій. Як наслідок, сприятливе регуляторне та правове середовище за умови прозорого законодавства й незалежного судочинства знижує транзакційні витрати та стимулює розвиток малого і середнього бізнесу.

Примітно, що політична прогнозованість і безпека створюють фундамент для довгострокових інвестицій, знижуючи ризики та зміцнюючи інвестиційну стабільність у країні. Поряд з цим макроекономічна стабільність, зокрема посилений контроль над інфляцією та бюджетною політикою, сприяє формуванню позитивних очікувань бізнесу й зменшенню фінансових ризиків. Також варто враховувати важливість розвитку ринкової інфраструктури, яка охоплює транспортну, енергетичну та цифрову складові, що, своєю чергою, забезпечує логістичну ефективність і географічну диверсифікацію бізнесу.

Крім того, гнучкий і конкурентоспроможний ринок праці, який базується на сучасній системі освіти та сприятливій міграційній політиці, гарантує доступ до кваліфікованих кадрів, підвищує продуктивність і сприяє інноваційності. Також ключове значення має стійка та доступна фінансова система, яка підтримує фінансування інвестиційних проєктів і розвиток стартап-екосистеми.

З огляду на сформованість соціально-трудового та фінансово-інвестиційного середовищ наращується інноваційно-технологічний потенціал, що за умов активного трансферу технологій і державної

підтримки R&D забезпечує зростання доданої вартості продукції та розвиток високотехнологічних секторів.

Пріоритетного значення набуває активна міжнародна інтеграція та відкритість внутрішнього ринку, адже участь у глобальних угодах і міжнародних організаціях дозволяє розширити доступ до зовнішніх інвестиційних ринків, підвищити довіру іноземних інвесторів і залучати транснаціональні корпорації.

У перспективі подальші дослідження мають бути спрямовані на всебічне вивчення ролі цифровізації та розвитку інноваційних екосистем у формуванні нового типу інвестиційного клімату, орієнтованого на економіку знань, стартап-культуру та технологічне підприємництво. Такі дослідження дадуть змогу обґрунтувати нові підходи до державної політики стимулювання інновацій і формування привабливого інвестиційного середовища в умовах глобальної цифрової трансформації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алієва-Барановська В. М. Глобальний бізнес : навч. посібник. К. : Центр учбової літератури, 2013. 560 с.
2. Васильців Т. Г., Лупак Р. Л., Волошин В. І. Стратегічні імперативи державної політики протидії гібридним загрозам і забезпечення економічної безпеки України. *Економіка України*. 2021. Вип. 2. С. 32-51.
3. Возний Н. Р., Левко М. М., Черниш Р. Е. Проблеми та перспективи регулювання світової торгівлі товарами в Україні. *Науковий вісник НЛТУ*. 2012. Вип. 22.7. С. 151-159.
4. Гриненко О. М., Пічугіна Т. С. Маркетингова стратегія зовнішньоекономічної діяльності підприємства. *Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства*. 2013. № 24 (997). С. 23-28.
5. Дайновський Ю. А., Семак Б. Б., Вовчанська О. М. Стратегічне значення комунікацій як складової маркетингового потенціалу підприємства. *Підприємництво і торгівля*. 2018. № 22. С. 69-74.
6. Ковтун Е. О., Бондар І. О., Гуменюк А. А. Особливості розробки маркетингової стратегії для здійснення оптимізації зовнішньоекономічної діяльності підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2016. Вип. 6(1). С. 169-171.
7. Красовська О. Ю. Маркетингові інструменти в діяльності підприємства. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 29. С. 104-108.
8. Кривешко О. В., Замроз М. В., Кундицька Г. С. Сучасна концепція маркетингу на вітчизняних підприємствах. *Ефективна економіка*. 2021. № 6. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/6_2021/89.pdf.
9. Шинкаренко Р. В. Сутність та особливості форм виходу підприємств на зовнішні ринки. *Східна Європа: Економіка, бізнес та управління*. 2018. Вип. 1 (12). С. 19-24.

10. Lupak R., Mizyuk B., Zaychenko V., Kunytska-Iliash M., Vasylytsiv T. Migration processes and socio-economic development: interactions and regulatory policy. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2022. Vol. 8 № 1. P. 70-88.

REFERENCES

1. Aliieva-Baranovska, V. M. (2013), *Hlobalnyi biznes : navch. posibnyk*, Tsentr uchbovoi literatury, Kyiv, 560 s.
2. Vasylytsiv, T. H. Lupak, R. L. and Voloshyn, V. I. (2021), *Stratehichni imperatyvy derzhavnoi polityky protydyi hibrydnym zahrozam i zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky Ukrainy, Ekonomika Ukrainy*, vyp. 2, s. 32-51.
3. Voznyi, N. R. Levko, M. M. and Chernysh, R. E. (2012), *Problemy ta perspektyvy rehuliuвання svitovoi torhivli tovaramy v Ukraini, Naukovyi visnyk NLTU*, vyp. 22.7, s. 151-159.
4. Hrynenko, O. M. and Pichuhina, T. S. (2013), *Marketynhova stratehiia zovnishnoekonomichnoi diialnosti pidpriemstva, Aktualni problemy upravlinnia ta finansovo-hospodarskoi diialnosti pidpriemstva*, № 24 (997), s. 23-28.
5. Dainovskyi, Yu. A. Semak, B. B. and Vovchanska, O. M. (2018), *Stratehichne znachennia komunikatsii yak skladovoi marketynhovoho potentsialu pidpriemstva, Pidpriemnytstvo i torhivlia*, № 22, s. 69-74.
6. Kovtun, E. O. Bondar, I. O. and Humeniuk, A. A. (2016), *Osoblyvosti rozrobky marketynhovoi stratehii dlia zdiisnennia optymizatsii zovnishnoekonomichnoi diialnosti pidpriemstva, Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo*, vyp. 6(1), s. 169-171.
7. Krasovska, O. Yu. (2018), *Marketynhovi instrumenty v diialnosti pidpriemstva, Prychornomorski ekonomichni studii*, vyp. 29, s. 104-108.
8. Kryveshko, O. V. Zamroz, M. V. and Kundytska, H. S. (2021), *Suchasna kontseptsiiia marketynhu na vitchyznianskykh pidpriemstvakh, Efektyvna ekonomika*, № 6, available at: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/6_2021/89.pdf.
9. Shynkarenko, R. V. (2018), *Sutnist ta osoblyvosti form vykhodu pidpriemstv na zovnishni rynky, Skhidna Yevropa: Ekonomika, biznes ta upravlinnia*, vyp. 1 (12), s. 19-24.
10. Lupak R., Mizyuk B., Zaychenko V., Kunytska-Iliash M. and Vasylytsiv T. (2022), *Migration processes and socio-economic development: interactions and regulatory policy, Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*, vol. 8, № 1, p. 70-88.

Стаття надійшла до редакції 08 квітня 2025 року